

Edunvalvonta

Kaupan liiton ympäristövaliokunnan kokous
22.11.2022
Johtava asiantuntija Marja Ola

Kiertotalous kuluttajakaupassa -hanke, kiertotalouden green deal ja EU:n kiertotalouspaketti

II Tilannekatsaus

Kiertotalous kuluttajakaupassa -hanke

Hankkeen tausta ja tavoite

- Euroopan komissio julkaisi maaliskuussa kestävien tuotteiden aloitteen, jonka mukaan tuotteiden tulee olla kestäviä ja korjattavia
  - Tämä on yksi monista komission julkaisemista kiertotalouteen liittyvistä aloitteista, joiden avulla kulutuksesta halutaan tehdä entistä kestävämpää ja vastuullisempää
- Työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö käynnistivät lokakuussa yhteisen kaupan kiertotaloushankkeen. Kaupan liitto on osallistunut tiiviisti hankkeen valmisteluun ja on edustettuna myös hankkeen ohjausryhmässä
- Hankkeen tavoitteena on pyrkiä **valtavirtaistamaan käytettyjen** tavaroiden **kauppaa, vuokrausta sekä huolto- ja korjaustoimintaa** osana kuluttajakauppaa
  - Tuottaa tietoa, ratkaisuja ja esimerkkejä erityisesti kolmeen sektoriin liittyen: a) vaatteet ja kodin tekstiilit; b) urheiluvarusteet; c) kodinkoneet

Hankkeen toteutus ja tuotokset

- Hankkeen toteutuksesta vastaa Tyrskyn, Ethican, Propertan ja Y4 Worksin konsulttien muodostama työryhmä ja tuotoksia kehitetään yhteistyössä ohjausryhmän ja sidosryhmien kanssa. Työn tuloksia voi seurata kiertotalousohjelman verkkosivuilla <https://ym.fi/kiertotalousohjelma>
- Hankkeen lopputuotteena syntyy sähköinen pelikirja ja politiikkasuosituksia.
  - Pelikirja tarkoitus julkaista **toukokuussa 2023**, ja siitä tehdään visuaalinen ja helppokäyttöinen
  - Pelikirjassa avataan muun muassa sääntely-ympäristöä tarkastuslistojen ja ohjeiden avulla sekä esitellään parhaita käytäntöjä
  - Poliittikkasuositukset on tarkoitus julkaista **helmikuussa 2023**
  - Poliittikkasuosituksissa nostetaan esille erilaisia **kiertotaloutta nopeuttavia ohjauskeinoja**, kuten esimerkiksi lainsäädäntöuudistuksia, **joilla helpotetaan käytettyjen, korjattujen ja kunnostettujen tavaroiden kuluttajamyyntiä ja nopeutetaan kiertotalouden kehitystä**

Elinkeinoelämä mukana työssä

- Kiertotalous kuluttajakaupassa -kysely
  - Selvittää käytettyjen tuotteiden myynnin, vuokrauksen sekä huolto- ja korjaustoiminnan **esteitä** ja niiden **ratkaisukeinoja** sekä kerää **näkemyksiä** siitä, miten **erilaisilla ohjauskeinoilla voidaan liiketoimintaa vauhdittaa** erityisesti a) vaatteiden ja kodintekstiilien, b) urheiluvarusteiden, c) kodinkoneiden ja kodin elektroniikan sektoreilla
  - Kohderyhmä: kaupan alan, korjausalan ja vuokrausalan toimialajärjestöt ja yritykset, jotka toimivat yllä mainituilla sektoreilla sekä kiertotalouden asiantuntijat ja kuluttajajärjestöt
  - Kyselyn DL 15.12.2022: <https://www.surveymonkey.com/r/kiertotalouskysely>
  - Halutessanne voitte jakaa kyselyä omia kanavianne pitkin
- Työpaja kuluttajakaupan kiertotalouden ohjauskeinoista (14.12.2022 klo 13-16)
  - Millaisia keinoja tarvitaan kuluttajakaupan kiertotalouden vauhdittamiseksi? Haussa ratkaisuja, jotka tukisivat käytettyjen tavaroiden kauppaa, vuokrausta ja korjaamista erityisesti kolmella eri sektorilla: vaatteet ja kodintekstiilit, urheiluvarusteet ja kodinkoneet
  - Työpaja **kutsutilaisuus**: ministeriöitä, VNK, tutkijoita, korjaus- ja kunnostusala edustavia liittoja

Elinkeinoelämä mukana työssä

- Uusia ansaintamalleja kaupan yrityksille kiertotaloudesta -työpaja (17.1.2023 klo 9:15-12:15)
  - Uusiin ansainta- ja toimintamalleihin päästään rakentamalla kiertotalouden kumppanuusverkostoja. Tavoitteena työpajassa on hahmottaa ja työstää oman liiketoiminnan kiertotalousratkaisuja (liiketoimintamallit ja kumppanuusverkostot), joissa toimijat itse näkevät merkittävimmän markkinaehtoisen kasvupotentiaalin osana kaupan alan siirtymää kohti kiertotaloutta
  - Työpajan fokuksessa on käytettyjen tuotteiden myynnin, vuokrauksen sekä huolto- ja korjaustoiminnan istuttaminen kaupan alan toimintamalleihin niin perinteisessä kivijalkakaupassa, verkkokaupassa kuin verkkoalustoillakin
  - Mielenkiinnon kohteena erityisesti kolme sektoria: vaatteet ja kodintekstiilit, urheiluvarusteet ja kodinkoneet & elektroniikka
  - Työpaja on suunnattu erityisesti kaupan liiketoiminnan kehittämisestä vastaaville henkilöille
  - Hybridikokous (fyysinen tila: Eteläesplanadi 10, Helsinki). Jos vain mahdollista – osallistujien toivotaan saapuvan paikan päälle
  - Voitte jakaa kutsua työpajaan halutessanne jäsenillenne, kutsu valmistuu viikon sisällä

Kiertotalouden green deal

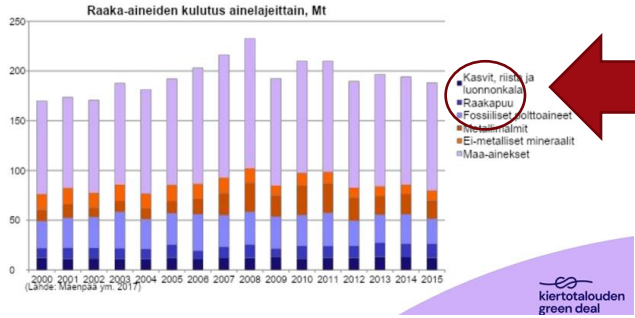

Tilannekatsaus

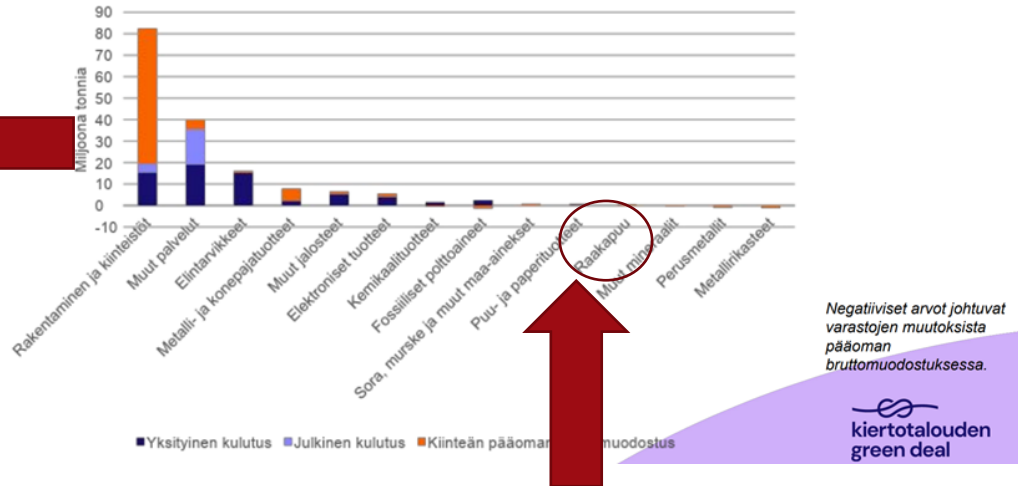
- Lähdimme green deal –prosessiin mukaan, koska pidimme järkevänä sen marssijärjestystä: ensin selvitetään luonnonvarojen kulutuksen nykytila, minkä jälkeen tunnistetaan vaikuttavimmat toimet ja toimialat, joiden kanssa tehdään green deal.
- Kaikkia toimialoja edustava työpaja 1.12. herätti kysymyksiä. Kahdeksi suurimmaksi luonnonvaroja kuluttavaksi tuotteeksi oli määritelty rakentaminen ja kiinteistöt sekä muut palvelut. Syynä tähän on valittu laskentamalli, joka poistaa viennin vaikutuksen luonnonvarojen käyttöön Suomessa.
- Palaveri ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen edustajien kanssa 18.11.2022 yhdessä Fafin, Suomen Tekstiili ja Muodin sekä Kivon kanssa. Yhteisiä viestejä viranomaisille
  - Luonnonvarojen kulutuksen mittaustapa väärä, jos vientiteollisuus jätetään huomioimatta
  - Tekstiilialaa ja kaupan alaa ei kutsuttu mukaan hankkeen ohjausryhmään, missä ovat edustettuna esim. vientitoimialojen edustajat, vaikka palvelut nähtiin toiseksi suurimpana luonnonvarojen käyttäjänä
- Ympäristöministeriön kommentti 18.11. tapaamisessa: vientialojen luonnonvarojen kulutuksen poisjättäminen oli poliittinen linjaus.
- Seuraava tapaaminen YM:n ja Syken kanssa 23.11.

RMC:n kehitys 2000–2015

RMC:n koostumus tuoteryhmittäin

EU:n kiertotalouspaketti II

Tilanne

- Korjauttamisoikeus (OM) – ns. right to repair aloite
  - siirtynee myöhemmin annettavaksi
- Pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin tarkistus (PPWD) => harmonisoinnin vuoksi asetukseksi
  - Keskeisiä teemoja: pakkausjätteiden määrän vähentäminen; uudelleenkäytön ja kierrätyksen edistäminen; pakkausten kierrätettävyyksvaatimus; kierrätetyn materiaalin käytön lisääminen;
  - mahdollisen pakkauksen kierrätettävyyden määritelmä ei saisi estää uusia tuoteinnovaatioita
- (Säädös)ehdotus ympäristöväittämien perustelemisesta
  - valmistelun yhteydessä on tutkittu ympäristöjalanjälkimetodologian lisäksi myös kierrätettävyyden sisällyttämistä osaksi vihreiden väittämien säädöstä.
  - vaihtoehtoisia toteuttamistapoja: suositus, lainsäädäntöaloite vapaaehtoisesta ympäristöjalanjälki järjestelmästä; lainsäädäntöaloite vihreistä väittämistä eli silloin kun yritys viestii ympäristöstä, olisi sen käytettävä ympäristöjalanjälkimetodologiaa.

- Biopohjaisia, biohajoavia ja kompostoituvia muoveja koskeva politiikkakehys (ei säädös)
  - Poliittikkakehikko pyrkii kehittämään kyseisten materiaalien elinkaariarviointia, tunnistamaan biohajoaville ja kompostoituville materiaaleille soveltuvat käyttökohteet sekä vähentämään ao. materiaaleihin liittyvää epäselvyyttä.
  - Biopohjaisuus, biohajoavuus ja kompostoitavuus tarkoittavat varsin erilaisia ominaisuuksia, ja niiden mahdolliset vaikutukset ilmaston, ympäristön ja ihmisten terveyden kannalta ovat erilaisia.

Pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin tarkistus (PPWD)

- Uudelleenkäyttö etenee hyökyaallon lailla, vaikka pakkausten piti olla joko kierrätettäviä tai uudelleenkäytettäviä EU:n alueella 2030 mennessä.
- Työ- ja elinkeinoministeriö tapaaminen 8.11.2022
  - Kuunteli herkällä korvalla kaupan viestejä ja lupasi viedä niitä eteenpäin (= U-kirjeen valmistelu 30.11. paketin julkaisemien jälkeen)
- Ympäristöministeriön tapaamisessa 22.11.2022 välitettäviä viestejä
  - Direktiivien muuttaminen asetukseksi vähentää kansallista liukumavaraa. Jääkö vapaaehtoiselle kehittämiselle tilaa?
  - Ympäristövaikutusten arviointi puuttuu – johtavatko muutokset ympäristön ja ilmaston kannalta parempaan lopputulokseen vai vievätkö kehitystä taaksepäin?
  - Nopeasti toistuvat muutokset, päällekkäinen ja ristiriitainen sääntely tekevät investointiympäristöstä epävakaa – uusia kestäviä innovaatioita uhkaa jäädä syntymättä.

- Kierrätysmateriaalin pitoisuusvaatimuksia koskevissa tavoitteissa ei oteta huomioon kierrätysmuovien saatavuuteen, laatuun ja hintaan vaikuttavia pullonkauloja – elintarvikepakkausten kohdalla lähtökohtana tulee olla käytettävyys, kustannustehokkuus ja turvallisuus.
  - Uudelleenkäyttö- ja uudelleentäyttötavoitteet eivät huomioi muutoksesta aiheutuvia kokonaisympäristövaikutuksia, kustannuksia ja elintarviketurvallisuudelle aiheutuvia riskejä.
  - Rajat ylittävä etäkauppa saatava velvoitteiden piiriin.
- EuroCommerce
    - Kantapaperi valmisteilla (työkokous 13.12)
    - Mukana Packaging Chain Forumin joint letterissä, jossa kolmeen pääkohtaan: recyclability (negative list), reuse/refill, and recycled content

- Nostoja komissiosta vuodetusta PPWD:stä

- Pakkausten tulee olla kierrätettäviä v. 2030 mennessä. Kierrätettävyyden määrittely EU-tasolla.
- Muovipakkauksille asetetaan kireät pakkaustyyppikohtaiset tavoitteet kierrätysmateriaalin sisällölle (v. 2030 25 %, 45 % tai 50 % ja v. 2040 50 % tai 65 %).
- Kielletään tietyt elintarvikepakkauksia, kuten ravintoloissa nautittavien tai ulosmyytävien kastikkeiden kertakäyttöiset pakkaukset (ketsupit, soijakastikkeet jne ?).
- Kielletään pt-kauppojen monipakkauksia, joissa on käytetty kutistemuovia (esim. oluet ?).
- Take away –juomista tulee vuoteen 2030 mennessä myydä vähintään 30 % ja vuoteen 2040 mennessä vähintään 95 % uudelleenkäytettävissä pakkauksissa.
- Take away ruoka-annoksista tulee vuoteen 2030 mennessä myydä vähintään 20 % ja vuoteen 2040 mennessä vähintään 75 % uudelleenkäytettävissä pakkauksissa.
- Pt-kaupan virvoitusjuomista tulee vuoteen 2030 mennessä myydä vähintään 20 % ja vuoteen 2040 mennessä vähintään 75 % uudelleenkäytettävissä pakkauksissa.
- Vastaavia uudelleenkäyttövaatimuksia myös kuljetuspakkauksille, kuten lavat, laatikot, korit jne.
- Jäsenmaiden tulee vähentää pakkausjätteen määrää (5 % 2030, 10 % 2035 ja 15 % 2040).
- Teknisiä vaatimuksia pakkauksille, esim. PET-pullojen korkkien tulee olla helposti irrotettavia.

Kaupan alan kestävyyshaasteet tulevaisuudessa -selvitys

- Kaupan liitto tilasi Third Rockilta selvityksen merkittävimmistä kestävään kulutukseen ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvistä kysymyksistä, joista alan yrityksiä tullaan lähitulevaisuudessa (seuravat 5-10 vuotta) haastamaan.
- Selvityksen tavoite oli etenkin ravistella ja herättää uusia ajatuksia sekä antaa valmiuksia tulevaisuuden toimintaympäristön ennakointiin ja tunnistaa alaan vaikuttavia kestävyysilmiöitä ja heikkoja signaaleja.
  - Megatrendit ovat useista ilmiöistä koostuvia pitkäkestoisia ja toisiinsa kytkeytyviä muutoksen suuntia (esim. digitalisaatio, ilmastonmuutos, luontokato)
  - Heikot signaalit on merkki mahdollisesti alkavasta muutoksesta. Voi olla asia, joka on jo tapahtunut jossain muualla mutta jota ei pystytä kuvittelemaan tapahtuvaksi omalla asuinalueella tai toimialalla. Heikko signaali voi olla jollekulle jo arkipäivää ja samalla jollekin toiselle käsittämättömän outo ajatus. Heikkoja signaaleja voi tunnistaa myös pohtimalla tabuja: mistä ei haluta puhua tai mistä ei osata luopua.

Yhteenveto

- Kaupan alaa haastetaan jo nyt monialaisilla kestävyyskysymyksillä, ja on odotettavissa, että alaan kohdistuvat paineet kasvavat entisestään tulevaisuudessa.
- Haasteet antavat aina myös mahdollisuuden toimia ratkaisijana ja tuovat näin mukanaan positiivisia näkymiä. Useimmista haasteista on löydettävissä nämä kaksi puolta, ja haastetta voi tulokulmasta riippuen lähestyä riskinä tai mahdollisuutena.
- Yhteiskunta on valtavan kestävyyshaasteen edessä; kulutamme planeetan luonnonvaroja moninkertaisesti enemmän kuin maapallon rajoissa olisi kestävä. On selvää, että myös kaupan alan kestävyyshaasteet ovat vahvasti kytköksissä juuri ylikulutukseen ja muutoksiin, jotka siihen vaikuttavat.
- Projektissa arvioitu tulevaisuuden toimintaympäristö ja tunnistetut kaupan alaa koskevat mahdolliset tulevaisuuden kestävyyshaasteet on jaettu kolmen ison muutoksen alle:
  - 1) kaikki siirtyy verkkoon,
  - 2) tiedon tarve kasvaa ja tiedon jakamista säännellään sekä
  - 3) neitseelliset raaka-aineet uhkaavat loppua.

- Kaikki kolme muutosta tuovat mukanaan uusia kestävyysaasteita, kuten tasa-arvon säilyttäminen digi-immigranttien ja diginatiivien välillä metaversumiin siirryttäessä sekä työntekijöiden osaamisen varmistaminen kylmäkauppoihin siirryttäessä.
- Muutokset voivat tuoda kaupan alalle myös positiivisia näkymiä esimerkiksi uusien liiketoimintamahdollisuuksien myötä. Yksi mahdollinen skenaario on lainapalvelujen kysynnän kasvaminen, jonka myötä kaupan alalla on mahdollisuus toimia alustana uudentlaiselle vaihdantataloudelle.
- Selvityksen puitteissa ei pystytty arvioimaan, millä todennäköisyydellä tunnistetut heikot signaalit voimistuvat, tai kartoittamaan näkemyksiä mahdollisten skenaarioiden toteutumisen ajankohdista.

Toimintaympäristömuutos

- Third Rockin sisäinen työpaja: hahmoteltiin tiedossa olevan toimintaympäristömuutoksen (esimerkiksi lainsäädännön muutokset, ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden tuomat haasteet) pohjalta minkälaisessa toimintaympäristössä kaupan ala toimii 5–10 vuoden päästä sekä tunnistettiin heikkoja signaaleja ja arvioitiin näiden pohjalta, mistä kestävästä/kestämättömistä kulutuksen aiheista kaupan alan jäseniä tulevaisuudessa haastetaan.
- Työpajassa kuviteltiin olevan vuodessa 2031 ja pyrittiin sieltä käsin hahmottamaan kaupan alan tulevaisuutta ja tulevaisuuden haasteita seuraavien kysymysten avulla
  - Olet vuodessa 2031, minkälaista siellä on? Mitä kaupassa käynti on? Miten ihmiset käyvät kauppaa, miten mainostetaan, mitä asioita ihmiset ostavat?

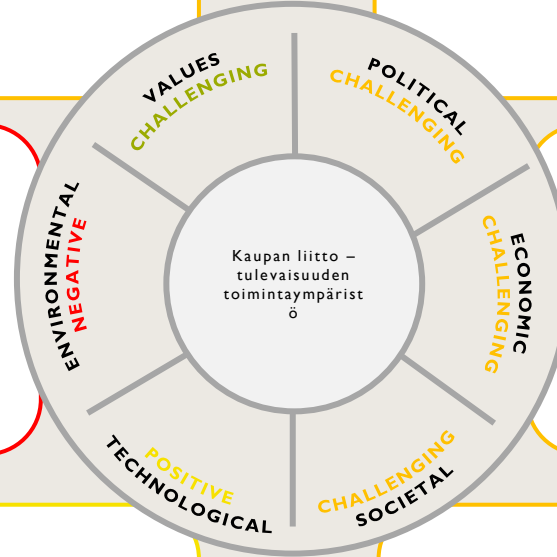
- Mitä tämä tarkoittaa kaupan alalle? Minkälainen on kaupan alan toimintaympäristö vuonna 2031? (PESTEV)
- Olet kuvaamassasi tulevaisuudessa ja muistelet tätä päivää; mitkä asiat kaupan alalla ovat muuttuneet?
- Työpajan tuloksena syntyi PESTEV-analyysi sekä kolme toimintaympäristössä todennäköisimmin tapahtuvaa muutosta ja niihin liittyvät kestävän kulutuksen haasteet.

PESTEV-analyysi

- PESTEVin tavoitteena on muodostaa toimintaympäristöanalyysi pohtimalla, miten kestävä kehitys heijastuu Kaupan liiton jäsenten liiketoimintaan seuraavissa ympäristöissä:
  - **Poliittinen** päätöksenteko
  - **Taloudellinen** kehitys
  - **Sosiaalinen** ulottuvuus
  - **Teknologinen** kehitys
  - **Ympäristönäkökulma**
  - Yhteiskunnan **arvojen** kehitys.
- Jokainen näistä toimintaympäristöistä vaikuttaa Kaupan liiton jäsenten liiketoimintaan. Vaikutus voi olla joko positiivista, haastavaa tai negatiivista. Jokaisessa toimintaympäristössä on kuitenkin vivahteita kaikista näistä vaikutuksista.

- Suljettu kierto on uusi normaali. Mitään ei heitetä roskeen tai polteta.
- Omavaraisuus yleistyy, ja leipomis-, ruoanlaitto, vaatteiden korjaus- ja muut itse tekemisen taidot korostuvat.
- Ihmiset ovat resurssiviisaampia: kaikki käytetään eikä hävikkiä synny.
- Eläinten oikeudet nousevat.
- Uuden ostaminen ei ole enää trendikästä. Kulutuskulttuuri kokee murroksen ja ostaminen vähenee merkittävästi.

- Lainsäädäntö kiristyy. Raportointiin ja esimerkiksi tuotevastuuseen liittyvät velvoitteet lisääntyvät.
- Kansalaisille tulee henkilökohtainen päästökiintiö tai hiilibudjetti, joka ohjaa kulutuskäyttäytymistä.
- Ympäristölle ja terveydelle haitallisten tuotteiden mainostaminen kielletään.
- Saastuttaja maksaa -periaate korostuu: vahingon tehneet ovat korvausvelvollisia.

- Yksityisten kuluttajien ostovoima heikkenee.
- Raaka-aineiden hinnat nousevat, mikä johtaa siihen, että tuotteet kallistuvat pysyvästi.
- Vastuulliset tuotteet halpenevat, "vastuuttomat" tuotteet kallistuvat.
- Rahalla maksetaan yhä vähemmän. Valuutaksi käyvät myös aika ja näkyvyys.
- Nykyinen talousmalli romahtaa ja siirrymme donitsitalouteen.

- Neitseellisten raaka-aineiden käyttö on olematonta tai vähäistä.
- Korjaus- ja lainauspalvelut syrjäyttävät uuden ostamisen.
- Tuotteen ympäristökuormitus ja mahdolliset toimitusketjun ihmisoikeusrikkomukset näkyvät kuluttajalle jo ostohetkellä.
- Vegaaninen ruokavalio on normi.

- Tekoäly apuna vastuullisemmissa valinnoissa.
- Uudenlainen kauppa: tuotteita ei säilytetä varastoissa vaan valmistetaan *on-demand*, ja toimitusajat pitenevät.
- Yritysten omavaraisuusteknologia kehittyy. Esimerkiksi omat pienet tuulivoimat yleistyvät.
- Metaversumi: fyysisten tuotteiden ostaminen vähenee ja ostot ovat yhä enenevässä määrin digitaalisia tuotteita.

- Oikeudenmukainen siirtymä: miten taata kaikille samat mahdollisuudet "uuteen normaaliin" eli vegaaniruokavalioon, sähköautoihin ja niin edelleen.
- Kaupan alalla yhä suurempi rooli yhteiskunnallisessa muutoksessa kohti kestävämpää kulutusta.
- Yhteisöasuminen ja vaihdantatalous lisääntyvät.
- Työntekijöiden rooli muuttuu kaupan alan automatisoituessa.

TEEMA 1: Luonnonvarojen kulutuksen vähentäminen

1. Neitseellisten raaka-aineiden käyttö myytävissä tuotteissa: yritysten tulisi pystyä kasvattamaan kierrätetyistä raaka-aineista valmistettujen tuotteiden määrää.
2. Tuotteiden elinkaaren pidentämisen mahdollistaminen korjauspalveluita tarjoamalla.
3. Vaihdantatalouteen siirtyminen ja lainapalvelujen tarjoaminen.
4. Kaupan vastuu kierrätyksessä korostuu: esimerkiksi elinkaarensa lopussa olevien tuotteiden palautus takaisin myymälään.

TEEMA 2: Vastuullinen markkinointi, viestintä ja raportointi

1. Markkinoinnin ja viestinnän vastuullisuus: ei mainosteta enää ympäristölle tai terveydelle haitallisia tuotteita.
2. Kaupan vastuu kestävän kulutuksen ohjaamisessa kasvaa. Asiakkaan ohjaaminen kestävämpiin valintoihin esimerkiksi hinnoittelulla ja neuvonnalla.
3. Tuotetietoihin lisättävä tietoa tuotteen kestävydestä ja vastuullisuudesta: esimerkiksi tuotteen hiilijalanjälki, toimitusketjun vastuullisuus sekä tuotteen koko elinkaaren luontovaikutukset.
4. Kauppojen oma kestävyystason selvittäminen ja kestävyysraportointi huomioiden koko toimitusketju; kestävyysvaikutusten mittaaminen, seuranta ja raportointi.
5. Tuotteiden kestävyystietojen raportointi myös koneille / koneluettavassa muodossa.

TEEMA 3: Osaamisen vahvistaminen

1. Vihreän siirtymän varmistaminen digitaalisen kaupankäynnin lisääntyessä.
2. Osaamisen ylläpitäminen muuttuvassa toimintaympäristössä: esimerkiksi kaupan henkilökunnan tekninen osaaminen tulee varmistaa kauppojen automatisoituessa. Samoin henkilökunnan vastuullisuusosaamista tulee kasvattaa, jotta he osaavat neuvoa kuluttajaa vastuullisiin valintoihin.
3. Kylmä- ja verkkokauppojen lisääntyessä saavutettavuuden varmistaminen myös digi-immigranteille.
4. Uusien sidosryhmien tarpeiden huomioiminen sekä sidosryhmien muuttuvien tarpeiden huomioiminen.

Jätelain muutos ja kertakäyttömuovidirektiivi SUP

Tilannekatsaus

- Jätelain muutos
  - SUP-direktiivin toimeenpanoon liittyvä hallituksen esitys annettiin 15.9.2022 (HE 141/2022 vp)
  - Käsittely: YmV, TaV ja MmV; lausunto valmis MmV ja TaV
  - Kaupan liitto kuultavana ympäristövaliokunnassa, talousvaliokunnalle kirjallinen lausunto
  - Voimaan loppuvuodesta 2022 tai alkuvuodesta 2023, asetukset voimaan heti lain hyväksymisen jälkeen
  - Kaupan liitto valmistellut yhdessä Kosmetiikka- ja hygieniateollisuuden kanssa SUP-webinaaria kosteuspyyhkeiden & ilmapallojen & kalastusvälineiden tuottajille aiheesta SUP-velvoitteet ja tuottajayhteisön perustaminen.
    - Ympäristöministeriö ja Pirkanmaan Ely lähtevät mukaan seminaarin järjestäjiksi, kun tilaisuus pidetään vasta lainsäädännön hyväksymisen jälkeen, mikä sopi Kaupan liitolle
      - Kosteuspyyhkeiden, kalastusvälineiden ja ilmapallojen tuottajavastuun soveltaminen alkaa 2025 alusta ja hakemus tuottajarekisteriin pitäisi tehdä viimeistään 30.6.2024.

- Pakkausten tuottajayhteisöjen tilanne

- Suomen pakkaustuottajat Oy (SPT) sai Pirkanmaan ELY-keskukselta päätöksen pakkausten monimateriaalituottajayhteisönä toimimiseen 30.9.2022.
  - Mepakin, PPK:n ja SUKin toiminta on päättynyt.
  - SKY lakkautetaan joulukuussa.
- SPT:lle annetun päätöksen (Päätös tuottajarekisteriin hyväksymisestä; dnro PIRELY/7442/2022) mukaan se voi ottaa uusia asiakkaita vain, jos ne hankkivat SPT:ltä kaikkien materiaalien tuottajavastuupalvelut.
  - Vanhojen asiakkaiden on hankittava kaikki palvelut SPT:ltä 1.1.2025 mennessä tai ne on irtisanottava.
  - Yritykset, jotka irtisanoivat kesäkuun 2022 loppuun mennessä tuottajavastuusopimukset, ovat tämän vuoden loppuun asti muovin osalta Suomen Uusiomuovi Oy:n (SUM) ja muiden materiaalien osalta SPT:n jäsen. Sopimusten voimassaoloaika lakkaa vuoden 2022 viimeisenä päivänä eli uusi sopimus tehtävä ennen 1.1.2023 pakkausten monimateriaalituottajayhteisön kanssa.

- SUM teki PELYlle oikaisupyynnön SPT:lle annetusta päätöksestä. SUMin mielestä yrityksen on voitava hankkia palvelut materiaalikohtaisesti eri tuottajayhteisöiltä.
  - SPT:n ja SUMin kierrätysmaksut vuodelle 2022 julkaistiin 5.10.2022.
  - SUM neuvottelee Kuntaliiton, Kivon ja SPT:n kanssa liittymisestä tuottajien ja kuntien väliseen sopimukseen pakkausmateriaalien keräämisestä kiinteistöiltä.
- Tuottajien ensimmäinen SUP-maksu (pakkaukset ja tupakka)
    - Kustannusvastuu SUP-roskaantumisesta siirtyy kunnilta tuottajille 1.1.2023 alkaen.
    - Jätelaki HE:n mukaan ”tuottajien tulee maksaa vuotta 2023 koskevat tuoteryhmäkohtaiset korvaukset kunnille vuonna 2024”.
    - Palvelupakkausten tuottajamääritelmä muuttuu Jätelaki HE:n mukaan 1.1.2024. Palvelupakkauksiin kuuluu paljon SUP-tuotteita (muovia sisältävät takeaway-pakkaukset, mukit, muovikassit ja pussit)
    - Nykykäytännön mukaan Rinki laskuttaa vuoden 2024 tuottajavastuumaksut perustuen vuoden 2023 pakkausmääriin.
    - Tuottajayhteisöt päättävät miten vuoden 2023 osalta tullaan toimimaan

- Hyötykäyttömaksujen (pakkaukset) maksuajankohdan mahdollinen muutos
  - Isot pakkaajat (POM $\geq$ 50 tn): raportoisivat 1.1.2024 alkaen kuluvan vuoden pakkaustiedot esim. 2 tai 4 x vuodessa ja laskutus 2024 tapahtuu samassa rytmissä. MAKSU ONLINE
  - Pienet pakkaajat (POM < 50 tn): raportoisivat vuoden 2024 pakkaustiedot vuoden 2025 alussa ja maksavat vuoden 2024 maksut näihin perustuen. MAKSU JÄLKIKÄTEEN
  - Miksi muutosta harkitaan?
    - Osa isoista yrityksistä on kokenut hankalana nykyisen ”jälkikäteen” tapahtuvan laskutusmallin (mm. kirjanpito saatava suljettua & laskut ja tonnit eivät kohtaa samana vuonna)
    - Valtuutettu edustajana toimiminen rajat ylittävälle etäkaupparyitykselle: valtuutettu edustaja vastaa edustamansa yrityksen maksuista, jos se ei niitä itse suorita. Online maksaminen vähentäisi valtuutettuna edustajana toimimisen riskiä.
    - Tuottajayhteisön kassavirran turvaaminen
  - Mitä mieltä ajatuksesta?

- Muistutus: Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n webinaari 23.11. pakkaustietojen raportoinnista
  - Koulutus pidetään webinaarina 23.11. klo 9-10:30
  - Mitä pakkaustietojen raportoinnissa ja tuottajavastuussa tapahtuu
  - Mahdollisuus kysyä
  - Suomen pakkauskierrätys RINKI Oy:n järjestää koulutustilaisuuden asiakkaillensa, mutta siihen ovat tervetulleita myös yritykset, joita pakkausten tuottajavastuu tulee jätelain muutoksen myötä koskemaan 2024 alkaen

- Tuottajavastuumaksujen mukautuksen tavoitteena on ohjata tuotesuunnittelua
  - Maksun suuruutta määritettäessä otettava huomioon tuotteiden kestävyys, korjattavuus, uudelleenkäytettävyys ja kierrätettävyys sekä vaarallisten aineiden esiintyminen (Jätelaki 63 a §)
  - Tuottajayhteisöjen omavalvontasuunnitelman sisällytettävä oltava mukauttamisen perusteet ja seuranta
  - Pakkausten ja sähkö- ja elektroniikkalaitteiden tuottajavastuumaksujen mukauttamisperusteista asetuksissa, muiden tuottajavastuullisten tuotteiden osalta laissa

Jätedirektiivin uudistaminen

Jätedirektiivin uudistaminen alkaa taas

- Komission ehdotus jätedirektiivin osittaiseksi uudistukseksi odotettavissa 2023 kesällä (Q 2).
- Uudistus keskittyy kahteen teemaan:
  - Tekstiilijätteen kestävä jätehuolto
  - Elintarvikejätteen vähentämistavoitteet
- Mahdollisia teemoja tekstiilijätteen osalta
  - Erilliskeräysvelvoitteet uudelleenkäyttöä ja kierrätystä varten
  - Erilliskerätyn tekstiilin ja tekstiilijätteen lajitteluvollisuudet
  - Tavoitteet: tekstiilijätteen vähentäminen/uudelleenkäyttö/erilliskeräys/kierrätys...
  - Tekstiilijätteen polton kieltäminen

- Tuottajavastuu, joka kattaisi tekstiilijätteen vähentämisen/erilliskeräyksen/käsittelyn/tiedonkeruu ja seurannan/ ekomodulaation ...
  - Vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan sekä pakollista että vapaaehtoista tuottajavastuuta, soveltamisalaa ym.
- Jätedirektiivin uudistaminen – elintarvikejäte
  - Tavoitteena elintarvikejätteen määrän vähentäminen
  - Vähentämistavoite, todennäköisesti prosentteina (ei absoluuttisena)
  - Ei todennäköisesti muutoksia jäsenmaiden nykyisiin raportointivelvollisuuksiin EU:lle tai muuta uutta sääntelyä elintarvikejätteistä
  - Samanaikaisesti valmisteilla muita elintarvikkeisiin liittyviä säädöksiä (kuten viimeiseen myyntipäivään liittyviä)

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivin EPBD päivitys

Tilannekatsaus

- Neuvoston yleisnäkemyksen teksti korjattu, FI versio sis. edelleen virheitä
- Neuvoston yleisnäkemyksessä Suomen kannan suuntaan muutetut kohdat
  - Uudisrakentaminen, art 7 ja 9b, liite I
  - Olemassa olevat rakennukset art 9
  - Energiatodistukset art 16 ja 17
  - Aurinkoenergia rakennuksissa art 9a
  - Latausinfra ja pyöräpysäköinti art 12
  - Automaatio art 20
- ITRE äänestys 28. tai 29.11.2022
- Täysistuntoäänestys: tavoitteena 12.12.2022
- Trilogit käynnistyvät Ruotsin pj-kaudella
- Yhdessä viiden liiton kanssa tehty äänestysohje mepeille, jota on jaettu laajasti ohjeen tekijöiden toimesta

Akkuasetus

Tilannekatsaus

- Akkuasetuksen osalta jatketaan trilogivaihetta Tsekin johdolla
  - Tavoitteena hyväksyä tämän vuoden aikana, jolloin se tulisi voimaan ensi kevätkaudella
    - keskeisille vaatimuksille erilaisia siirtymäaikoja
  - Tällä hetkellä on vielä monia isoja kysymyksiä auki, mm. tuottajavastuuseen liittyviä Suomen kannalta tärkeitä artikloita sekä kierrätystavoitteiden kunnianhimoa ja aikataulua
  - Kansallisen toimeenpanon suunnittelu hiljalleen alkamassa, kun lopullinen sisältö hahmottuu

Muovit

- YK-jäsenmaat aloittavat neuvottelut kansainvälisestä muovisopimuksesta. Hallitustenvälisen neuvottelukomitean (Intergovernmental Negotiating Committee) ensimmäinen kokous (INC1) järjestetään 28.11.-2.12.2022 Punta del Estessä, Uruguayssa.
  - INC1-kokouksen ennakoidaan keskittyvän pääasiassa työjärjestykseen liittyviin asioihin, kuten ohjausryhmän ja puheenjohtajan valinta, asialistasta ja neuvotteluasiakohdista sopiminen.
  - Lisätietoa kokouksesta löytyy kokouksen nettisivuilta, jonne myös kokousasiakirjat tulevat saataville.
<https://www.unep.org/events/conference/inter-governmental-negotiating-committee-meeting-inc-1>
- PlastLIFE SIP -hanke
  - Suomessa käynnistyy laaja yhteistyöhanke muovien kiertotalouden edistämiseksi. Ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) luotsaama PlastLIFE SIP -hanke kuuluu EU:n LIFE-ohjelmaan ja sen kokonaisbudjetti on noin 20 miljoonaa euroa.
  - Tavoitteena on kestävä muovien kiertotalous Suomessa vuoteen 2035 mennessä. Seitsenvuotinen hanke käynnistyy tammikuussa 2023 ja jatkuu vuoden 2029 loppuun saakka.
  - SYKEN koordinoima PlastLIFE kokoaa laajan toimijajoukon kehittämään yhdessä keinoja muovien aiheuttamien ympäristöhaittojen, roskaantumisen ja turhan kulutuksen vähentämiseksi, muovijätteen kierrätyksen tehostamiseksi, kierrätysmuovien hyödyntämisen sekä muoveja korvaavien materiaalien ja ratkaisujen löytämiseksi sekä haitallisten aineiden analytiikan ja riskinarvioinnin kehittämiseksi.

- Konsortiossa ovat mukana SYKEN ja ympäristöministeriön lisäksi Aalto-yliopisto, Helsingin kaupunki, Jyväskylän yliopisto, Karelia-ammattikorkeakoulu, Kuljetusliike Vaahterinen Oy, LAB-ammattikorkeakoulu, Lapin yliopisto, Luonnonvarakeskus (Luke), LUT-yliopisto, Muovipoli Oy, Oy Orthex Finland Ab, Pidä Saaristo Siistinä ry, Plastone Oy, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry sekä Turun yliopiston Brahea-keskus.
- Konsortio tekee yhteistyötä kansallisista muovitoimijoista koostuvan Suomen muovitiekarttaverkoston sekä yritysten, kuntien, partiolaisten, kirkon nuorisotyön, Itämeri-viestijöiden, koulujen ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Tiedossa on esimerkiksi koko maan kattavia kampanjoita roskaantumisen vähentämiseksi.
- Suomen ympäristökeskuksen kesäkuussa julkaisema Muovien haitalliset ympäristövaikutukset –raportti ja verkkosivusto
  - Raportti: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/344374>
  - Verkkosivusto: https://www.materiaalikiertoon.fi/fi-FI/Materiaalit_ja_kiertotalous/Muovit_ymparisto_ja_kiertotalous

- Kierrätysmuovin käytön turvaaminen muovikasseissa
  - Kierrätysmuovin käyttö muovikassien raaka-aineena on vaarassa loppua Suomessa EU:n kierrätysmuoviasetuksesta 2022/1616 tehtävien tulkintojen takia.
    - Maa- ja metsätalousministeriöltä saatujen tietojen perusteella Euroopan komissio on elintarvikekontaktimateriaaleja käsittelevässä työryhmässään 8.12.2021 ja uudestaan 20.9.2022 todennut näkemyksensä, että kuluttajan ostokasseinaan käyttämiä muovi- ja muita kasseja tulee pitää elintarvikekontaktituotteina, koska niiden voidaan arvioida tavanomaisesti käytettynä (in their foreseeable use) tulevan kosketukseen elintarvikkeiden kanssa.
    - Seurauksena on muun muassa, että kierrätysmuovista valmistettujen muovikassien kierrätystekniikat on ilmoitettava 10.7.2023 mennessä EU:n komissiolle ja haettava niille hyväksyntää, tai niiden saattaminen markkinoille tulee lopettaa.

- Kasseissa käytetylle mekaanisesti kierrätetylle PE-muoville, tai edes sen jalostusprosessille, ei ole nyt olemassa EU:ssa vaadittavaa EFSA:n elintarvikekontaktihyväksyntää. PE-muovin huokoisuuden, käyttötavan ja vaikean puhdistettavuuden takia on hyvin epätodennäköistä, että sellaista sille voisi saadakaan. Ratkaisu voisi olla kemiallinen kierrätysteknologia, joka on kuitenkin vielä kehitysvaiheessa ja tulee kaupalliseksi vasta vuosien päästä.
- Edunvalvonta: viisi elinkeinoelämän edunvalvontajärjestön toimitusjohtajaa (Kemianteollisuus, Muoviteollisuus, YTP, Kaupan liitto ja PTY) lähettivät 17.11.2022 asiasta (huolenilmaus tulkinnasta) yhteisen kirjeen kolmen eri ministeriön (MMM, TEM ja YM) kansliapäälliköille

Muuta

- Egyptin COP27-ilmastokokous päättyi pitkäksi venyneiden neuvottelujen jälkeen sunnuntaina 20.11.
  - Maat pääsivät sopuun uuden ilmastorahaston perustamisesta, jolla tuetaan kaikkein haavoittuvimpia maita ilmastonmuutoksen aiheuttamien tuhojen käsittelyssä.
  - Rahastoon haetaan kehittyneiden maiden rahoituksen lisäksi myös uusia rahoituslähteitä esimerkiksi nopeasti kehittyviltä mailta ja innovatiivisista rahoituslähteistä.
  - Rahaston valmistelu alkaa heti ja sen on määrä aloittaa toimintansa kahden vuoden kuluttua.
  - Lisäksi kokouksessa päätettiin ilmastonmuutoksen aiheuttamiin tuhoihin teknistä tukea tarjoavan Santiago-verkoston toiminnan käynnistämisestä.

Kiitos!

**Kaupan liitto
Eteläranta 10
00131 Helsinki**

kauppa@kauppa.fi
🐦@kauppafi / kauppa.fi

KAUPAN LIITTO